

Ангел Каралийчев

Рибарите от Свети Иван

Срещу обкованата с желязо черковната врата зееше работилницата на дядо Марка Тюлена. Дядо Марко беше изкусен майстор на мрежи. От сутрин до вечер той седеше, кръстосал крака на двора под лозницата и плетеше голямата мрежа, с която рибарите от малкият остров Свети Иван ловяха риба. За три години време той смогваше да свърши само една мрежа и щом като старата се продънеше – заменяха я с новата. От града рибарите купиха на дядо Марка хубави очила, защото очите му запряха.

– Довърши – му казаха те – и тази мрежа, че ще идеме да намерим друг майстор. А на тебе ще определим от общите пари една малка пенсия, за да прекараш старините си. Рибарите от Свети Иван живееха братски живот. Имаха обща работилница, в която седем души дърводелци дялаха дъги, сглобяваха лодки, засмоляваха пукнатините на старите. Цял ден яките риболовци теглеха към пясъка хвърлената в морето мрежа и прибраха изтегленото рибно сребро в един голям кош. Когато паднеше вечер, те прибираха мрежата си в черквата – да пренощуваме и да я благослови свети Никола. На ранина всеки ден трима души мятаха коша в една платноходка и потеглиха към рибния пазар в съседния град. Преди да тръгне лодката – пъргаво като маймунка, – вътре скачаше едно почерняло сухо момче с каскет и с къси гащички. Славчо Морското конче. Продавачът на вестници. Тоя Славчо беше сиротно пилене. Баща нямаше. Преди години загина с парахода „Варна“. Майка му се ожени някъде на брега, а той остана на островчето. Като вземаше новите вестници от печатницата, Морското конче тичаше по крайбрежната пътека и ги продаваше на летовниците.

– „Черно море“! Сега излезе! – викаше Славчо и препускаше като конче.

Често пъти някой летовник, седнал на пясъка и загледан към морето, без да се обърне, закачаше Славча:

– Какво продаваш, момче?

– „Черно море“.

– Покажи го!

Славчо показваше вестника.

– Лъжеш. Това, дето го показваш, е книга, а Черно море е това! – и летовникът размахваше ръка към водната стихия. До вечерта краката на морското конче притръпваха. Връщаше се на острова пак с лодката на продавачите. Спечелените левове даваше на Йордана, гостилничаря. Йордан Готвеше храна на рибарите.

Ако оставаше следобед нещо в тенджерите – сипваше го на Славча.

Ако рибарите не оставеха нищо – Славчо получаваше само една порязаница хляб, поръсена със сол и червен пипер.

Веднъж, като ходеше край брега с вестниците под мишница, Морското конче срещна двама души: мъж и жена Жената посегна за вестник и рече:

– Много прилича на нашето покойно дете. Дай му нещо!

Мъжът даде на Славча една сребърна монета – двайсет лева. Цяла нощ момчето премисля какво да си купи с тези пари.

На другия ден, когато стигна при входа на Морската градина, видя, че продават билети от Държавната лотария. Двайсет и пет лева единия. С вълнение малкият вестникопродавец подаде двайсетолевката, прибави още пет лева, откъсна един билет и рече:

– Запишете, че този билет е продаден рибарите от остров Свети Иван.

Търкулна се лятото. Опустяха златните пясъци. Минаха паламудните ята. Узряха гроздовете над дявовата Маркова глава. Тюлена довърши последната си мрежа и рече:

– Ослепях вече. Нищо не виждам.

Почерня разхълмената морска шир. Загубиха вълните Плиснаха дъждовете. Пет дена преди Новата година на Свети Иван дойде вест: идат големи ята скумрии. Рибарите грабнаха новата мрежа от черквата и я хвърлиха навътре в морето. Пищяха бели чайки. Морските вълни, като чудовища с бели езици, лижеха пясъка. Над морето се носеше дъхът на близка буря. Една платноходка, която бягаше към залива като уплашена птица, се прекатури. Рибарите пуснаха мрежата и се втурнаха с две лодки на помощ. Когато хванаха отново въжетата на мрежата – бурята изригна като вулкан. Вълните порастоха. Те станаха като планини. Безумно се втурнаха към брега сякаш искаха да погълнат острова. Разкъсаха мрежата, освободиха пленената риба, отвлякоха двете лодки. Рибарите гледаха немощни и посърнали. От селището дотърчаха жени и деца. Писнаха. Като разбойник морето им беше откраднало хляба за утрешния ден.

Островът Свети Иван посреща с мъка Новата година.

Камбаната на старата черква напълни душите на хората с тъга.

Гостилничарят прогони Славча:

– Махвай се, няма вече хляб. Отсега нататък всички ще ядеме камъни.

Надвечер в читалището стояха трима души младежи и слушаха радиото. По едно време се обади глас от столицата: Радио София

съобщава, че най-голямата печалба от Държавата лотария – един милион лева – се пада на билет Номер 3724. Билетът е продаден на рибарите от остров Свети Иван. Младешите ахнаха, скочиха и изхвъркнаха навън. Втурнаха се към черковната камбанария и започнаха лудо да бият камбаната.

Събраха рибарите. Обадиха какво са чули.

Вълнение обхванаха покрусените светиивановчани.

– Къде е билетът? – извика кметът.

Тревожно се спогледаха.

Къде е билетът? Никой не знаеше къде е този билет. Тогава от навалищата се измъкна Славчо – Морското конче. Той влезе в черквата, където мъждукаха запалените кандила, безшумно пристъпи към олтара, почна да пипа Вехтата напукана икона на свети Никола и измъкна от една пукнатина бяло нагънато листче. Изскочи на двора и се затече към кмета.

– Ей го билета! – викна момчето.

Кметът пое листчето, надяна очилата си и прочете:

– Номер 3724. Същият!

Грабна Славча, вдигна го високо и го целуна по челото. Ние ще купиме не една, а пет нови мрежи. Ние ще ловиме пет пъти повече риба! Откъде взе този билет, скъпо момче?

– Купих го – тихо прошепна Славчо да не го чуе Йордан гостилничарят. Боеше се да не го бие, като се научи, че му е предал и подарените 20 лева.

Цяла нощ рибарите се веселиха. На другия ден двама души заминаха на парите в столицата. Когато се върнаха, донесоха на Славча нови дрехи и го проводиха на учение в рибарското училище.

КРАЙ

© Ангел Каралийчев

Сканиране: sir_Ivanhoe, август, 2007 г.
Разпознаване и последна редакция: NomaD, август, 2008 г.

Издание:

Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9106>]